

הרבנות הראשית לישראל

Office Of The Rishon Lezion
Chief Rabbi Of Israel

לשכת הראשון לציון
הרב הראשי לישראל

בס"ד, ה' אב, תשס"ו
1493-2/ס"ו

לכבוד
עו"ד ידין עילם הי"ו
מנהל עמותת הכל חי

שלום רב,

מצו"ב תשובתו של הדיין הרה"ג דוד ברדוגו שליט"א לשאלתכם בענין מרוצי הסוסים,
שאושרה ע"י מרן הראשון לציון הרב הראשי לישראל הגאון הרב שלמה משה עמאר
שליט"א.

בברכה,
הרב יגאל קדיספל
ראש הלשכה

Shami

מאת: [alon@rbc.gov.il] אלון ארביב

יום חמישי 06 יולי 2006 09:36:גשלה

אל: rabbis@rabbinat.gov.il

נושא: 010 ורכבו

נא להעביר לכבי הראש"ל הגרש"מ עמאר שליט"א
מאת כבי הרב דוד בירדוגו שליט"א, חב"ד נתניה

בס"ד

מוצש"ק זאת חקת התורה התשס"ו

לכבוד

מרן הראש"ל הגאון הגדול רבי שלמה משה עמאר שליט"א
הרב הראשי לישראל ונשיא ביה"ד הגדול

אחדשה"ם ביאות לחדר"ג שליט"א,

אודות השאלה שבאה למעט"ת מו"ר עמותת "הכל חי" למניעת צער בעל חיים וזו"ד:
האם מותר ע"פ ד"ת לערוך מירוצי סוסים למטרות הימורים, ולעפות בהם, כאשר ידוע הדבר שסוסים
אלו עוברים כמה טיסולים שיש בהם צער- בעלי- חיים גדול, ומאלצים אותם לרוץ גם כשהם מצועים,
הם גם עוברים משטר אימונים אכזרי כבר מגיל צעיר עוד לפני שעצמותיהם התקשו, דבר הגורם
לשבורתם, הם גם מסוממים בסמים המזיקים להם לטווח ארוך. כל הסוסים סובלים מסיכוי קטנה, ורובם
הגדול סובל מדימומים בריאות כתוצאה מהמירוצים. ואחרון הכבוד שתוחלת חייהם קצרה בשני
שלישים מבני מינם שאינם מועסקים במירוצים. עתו"ד. ולאפס הסנאי ולרוב הסודות במשא הקודש
על כתפיה דמו"ר הראש"ל שליט"א, הסנה אלי את השאלה לחדר"ג קלה במות שהיא וענתו תרבני. וזה
אשר נלע"ד בקציר האומר.

הנה ביוצא בזה דין מרן סאר הדור הראש"ל הגר"ע יוסף שליט"א בשו"ת יהו"ד (ח"ג סי' סו) בשאלה אם
מותר לחזות במלחמת השוורים באצטדיון, והעלה שיש בזה איסור מסייע בודי עוברי עבירה כאשר
הוא משלם דמי כניסה כדי לחזות במופע שכולו אכזריות, שמרעיבים ומצערות את השור לפני כניסתו
לאצטדיון ואח"כ מתגרים בו ודוקרים אותו וכו', והביא עיקרי ענין צער בעלי חיים והומרתו מפי
סופרים ומפי ספרים, יעו"ש. ולפי"ז יש מקום בפשיטות לומר שהוא הדין לנדרגנו.

אלא שיוכל הדוחה לחלק ולומר דשאני התם שעצם המחזה הוא של אכזריות, משא"כ במרוץ סוסים
שעל פי רוב אין מרנצים אותם - ובפרט למטרות הימורים - כשהם רעבים ועייפים, וא"כ כל שה"ג
אפשר דדמי למ"ש בתרומת הדשן (ח"ב סי' קה) ונפסק באהע"ז (סי' ה' סי"ד בהג"ה), שמותר למרוץ
נוצות האווזים כשהם חיים אם הוא עושה לצרכיו ולתשמישו, "דלא נבראו כל הבריות רק לשמש את
האדם", כדאיתא בפרק בתרא דקדושין, ועוד שאל"כ איך מותר לתת משא כבד על בהמתו להוליכו
ממקום למקום וכו', יעו"ש. והכא נמי הרי העוסקים במרוץ הסוסים, עושים זה לצורך פרנסתם, ואף אם
לשם כך נגרם צער לסוסים, הרי לא נבראו הבריות אלא לשמש את האדם כלשון התה"ד. וכ"כ בסוף
התשובה הנ"ל בתרוה"ד בשם פסק ר"י בפ"ק דז"ל: ועוד דלינא איסור אכע"ה אלא א"כ האין לו ריחה.

ע"ב.

אולם, מלבד דיש לומר ש"עסק" כזה אינו כולל החיתר של הנה"ד, שאינו אלא עסק של עבודה מצד שהוא כסוג ההלכות ומשחקי בקיעה שאחרים רבותינו במס' טהורין (נד) וכן בסוג מושג לאים במ"ש במס' ע"ד (יה) ת"ר החולק לאיעטרוך או לגרסא וראה שם את הנהגות זאת הנהגות דני זה מושג לאים וכו', ופודאי שלא על זה אמרה תורה "ורדו ברגת היס" וכו', ולא על זה אמרו רבותינו שכל הבריות לא נבראו רק לשמש את האדם, שהרי בפסחים (מט) אמרו, עם הארץ אסור לאכול בשר, שנאמר זאת תורת הכהמה והעוף, כל העוסק בתורה מותר לאכול בשר בהמה ועוף וכו', וכל שכן דבר שיש בו עבודה.

תדע שהתרומת הישן עצמו כתב שם וד"ל: ואל תשובני מהא האמרינן ס"ק החולק (ז) מהא דרבי מנחם בן יאיר עקובא להו איבא עטר בע"ת, דהתם לא קענד לתשמיש ולספרו אלא כדי שלא יזיק, וזהו חזקא לא שניחא ב"ט, ומסתמא רבינו הקדוש לא היה מגדל מזיק בתוך ביתו וכו', אלא דרבי מנחם בן יאיר, מתוך רוב הסודות היה קפיד [שלא יגדל רבו בודנייתא עביתו]. ע"ל. הרי שגם להרחיק נזק דלא שניחא לא רצה לעקום (בהוצאת סלפיהם) משום עטר בע"ת, שלא חתר אבע"ה אלא "לתשמיש ולספרו" ממא, והיינו תשמיש של חיתר, מק"ו מהרחקת נזק דלא שניחא שאסר רבנ"י. וזה משום וא"י וא"ת, אלא משום "וגדיל תורה".

ואת ע, דלפי לשון השאלה הניצבת בה, שכתוב בה שנודע שלצורך בחירת סוסי המרוץ, ממותים או מוטרים בשר שאר הסוסים שלא מתאימים למירוצים, ויש כזה משום כל תשחית ובמ"ש בחולין (ז) 'קפולנא להו, איבא על תשחית'. ועיין ביהודי שם מש"כ בשם האור החיים הקדוש, שלא חתר להמות בע"ה אלא ע"י שהיטה. ואם ה"ו יתפתו לשווק בשר סוס, משום לפני עור לא תתן מכשול נמו איבא, ואין לך סירעא גדולה מזו, ועל הראשונים אנו מאטערים שנפרק לאחרונה מכירת בשר ד"א בעודה, ה' הטוב יכפר בעד.

מלבד כל הנ"ל, נודעה חומרת עטר בע"ה שעונשה בצידה ובמ"ש בתה"ד שם, שגם אם מעיקר הדין ה"ו מותר למרוט נוצת אורו מחיים לצורך האדם, אע"כ "העולם נזדרים ונמנעים" ואפשר הטעם לפי שאינם רוצים לנהוג מנהג אכזריות נגד הבריות, שיראים לקבל עונש על זה כמעשה דרבינו הקדוש עם החזא עגלא (בב"מ פ' הפרעלים [פח]). וירועות העובדות עם האר"י הקדוש ואכמ"ל. וא"כ ה"ה בנד"ד שיש לחוש ה"ו לעונש על אע"פ של הסוסים. ובפרט בזמננו שכל הישוב בארץ ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, אנו נדרשים ביותר שאת להרבות מעשי רחמנות כדי להגביר את מדת הרחמים ונמאמר רבותינו ד"ל (שבת קנא): כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים. ובמעשה דרבי, כשאמר לשפחתו: שבקינהו, ורחמוי על כל מעשיו בתיב, אמרו (בשמים): הואיל ומרחם - נרחם עליה. ולכן הלילה לעורר מדת אכזריות על ידי אילוף הסוסים בדרבי אכזריות.

ועיין עוד בשו"ת יבי"א (ח"ט חיר"ד סי' יג) שדן בהלעטת האוזניים לצורך מכירת הבשר שלהם וכו' משום נקובת הישט וכו', וכתב וד"ל: לכן כתיב... ושלא לעודד את אלה המתנהגים באכזריות כלפי בע"ה למען בצוע בצע, וקו"ל (שבת קכח) שאיסור אבע"ה דאורייתא, שהתורה דרבי דרבי נעם וכו'. ע"ל. ולבאורה לפמשנית לעיל, צריך לומר דלאו דוקא נקט שהוא איסור דאורייתא, שה"ו עושים בן לצורך פרנסה, והרי בארצות אשכנז נהגו כזה מאזת בשנים לדלעית אוזניים וכו'.

אז שיש לומר דדוקא נקט אבע"ה דאורייתא. דמה שנהגו אז, היה משום חמרת, שלא היה אוסן אהו להתפרנס, וגם לא היו עושים באופן אכזרי כהיום שע"י המנוגות והאנוגות מגדילים את האור כמנהג מונים, משא"כ בזמן דו"ל (עיין משנה סוף מסכת שבת קנח) וטענות אשכנז. ועוד, שהיום אפשר

לדם להתפרנס ממנו על אער הנ"ל שמאפשרים את פע"ד, וזה שכתב מרן הרב יט"א שליט"א "למען
מנוע מצ"ע", לא להתפרנס אלא להתעשר, וזה ודאי אסור ואמוריות. וד"ק מינה ואוקי באתרוך שהקמת
חנות "המסדרות" וכו', שאפשרה ע"י הממשלה היא "למען חנויות דמי סוס", ולא ממש לאורך פריסת,
אלא להעשיר את העשירים ומעיקרא, וד"ל.

וה"ע בשו"ת יט"א (ח"י חו"ד בעקריותו על סו רב פעלים סי' א) שיש לחוש משום מצ"ע"ה שלא
לחתוך קרן המסריקה לשחיטה אף שיש חשש חלדה וכו'. וה"ע שו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' קמ"ה) ושו"ת
אגרות משה (ח"ו אה"ע סי' ע"ג) ושו"ת אג"ת אלקטור (ח"ו סי' ס"ד).

למסקנא : נראה משום שיש לחזות לטל הרב את דבר ה' שליט"א את מקנהו ואת סוסיו אל הכתים,
ולעל יסויע במירוצי הסוסים לא פעמים נהגים ולא נאסרה ע"ה, הן משום אער בעלי חיים והן משום
"מושא לאדם" והן משום משהבן טקטוא.

וזהו רצון שחש"ת יגדור סגירות עמו ישראל בקרבם וינאלה וארץ זבת חלב ודבש את ה' עבדתי נט"א ע"א.

אני מודה לנת"ר שזיכני לעיין בחלטה זו ושטרם נפול מהשמים, ויה"ד דלא יקרני מינן זידיה ויקריה
דמר, בעריות גוסא ונחורא מעליא זיכנה להגדיל תורה ולואצויות, לחנויות עבוד שמים ע"ע"א, לנאות
ברטה ממל מעשה ידיו, ונחת רוח דקדושה ממל ינאצי חלאיו, אט"ר.

ביקרא זאורייתא

(-) רוד טיררוגו